

Гриб В. І. Гуманітарний компонент освіти / В. І. Гриб // Знання. Освіта. Освіченість : збірник матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця, 2018. – С. 89-91

УДК 101.1+37014

Гуманітарний компонент освіти

*Гриб В. І. доцент, канд. філос.
наук. м. Вінниця, Україна*

Анотація. Унікальність особистості проявляється не в її вузькому професіоналізмі, а в більш широкому контексті повсякденної діяльності, тобто в світі культури. Стрижнем культури є філософська культура, яка як ефір проникає і проявляється в самих різноманітних явищах людської культури. Особі, щоб сформувати у собі філософську культуру, важливо пройти декілька основних етапів у своєму фізичному, емоційному і розумовому розвитку, сформувати відповідні якості, що піднімуть її на вищі щаблі еволюції. Вуз повинен допомагати у вихованні цих якостей. Необхідно, щоб вузівські предмети були вписані в соціокультурний контекст. Для цього потрібно розширювати, а не звужувати гуманітарну підготовку майбутніх фахівців.

Abstract. The uniqueness of the personality is revealed not in its narrow professionalism and in the broader context of daily activities, that is, in the world of culture. The core of culture is philosophical culture, which both aired penetrates and comes in a wide variety of phenomena of human culture. Person to form a philosophical culture, it is important to go through several stages in their physical, emotional and mental development, establish appropriate quality that will raise it to a higher stage of evolution. The University should help in the education of those qualities. Need to higher educational establishment items were included in the socio-cultural context. To do this, expand rather than narrow the humanitarian training of future specialists.

Ключові слова: освіта, технократичний підхід, гуманізація, дегуманізація, духовність, бездуховність, особистість, культура, філософська культура, гуманітарна освіта.

Сьогодні створюється новий тип цивілізації, реалізується єдиний історичний процес у всій своїй багатоманітності, суперечливості та цілісності. Тому й проблеми освіти потрібно розглядати перш за все в глобальному, загально цивілізаційному аспекті.

Потрібно, щоб вся система освіти функціонувала так як це можливо для максимального поступу в забезпеченні особи і суспільства відтворенням інтелекту та культури, зростанням гуманістичного потенціалу. Це означає, що гуманітарний компонент необхідний для будь якої освіти. Проблема лишень в тім, яким він має бути. Адже спеціаліст – це не просто людина, яка здатна розв'язувати певне коло спеціальних задач. Він ще й член суспільства, є суб'єктом сімейних стосунків, виховує дітей, є членом трудового колективу, комусь підпорядкований, а кимось сам керує. В нього є маса вимірів у відносинах , що єднають його із суспільством. Тому він повинен розвиватись різнобічно, розвиватись не лише в межах своєї спеціальності або кваліфікації, а саме як особа, як громадянин. Для вирішення цього завдання освіта потребує більше гуманізму, тобто гуманітарного компоненту.

В реальному процесі навчання у вузі необхідно враховувати динаміку науки, фокусуючи увагу не лише на внутрішньому розвитку знання, але й враховуючи соціокультурний контекст. Ідеологія вульгарного технократизму згубно вплинула на освіту. Технократичний підхід до людини приніс багато зла і давно мав би себе вичерпати. Без гуманізації освіти науково-технічний прогрес все очевидніше вироджується в регрес. Техніка зайшла в глухий кут і стала самоїдською, а природничо-наукові знання набувають характеру інтелектуального знаряддя бездуховності. [1] Тепер уже всім зрозуміло, що настав час, коли економічно вигідним стає не подальше нагромадження техніки, а розвиток духовно-інтелектуального потенціалу людини. Потрібно зазначити ще й те, що предметна структура знань в існуючій системі освіти роз'єднує знання про природу і людину на два різні комплекси – природознавство і гуманітарні знання, не дозволяє побачити справжні причини нашої дисгармонії з природою, відчужує нас від природи і навіть від самих себе. Існуюча система освіти спрямована на підготовку інженера, агронома, фізика тощо, а не на формування унікальної особистості.

Унікальність особистості проявляється не в її вузькому професіоналізмі, а в більш широкому контексті повсякденної діяльності, тобто в світі культури, яка виступає, за влучним висловлюванням Г.Зіммеля, розв'язанням управління між суб'єктом і об'єктом.[2] Бо культура це не лише спосіб виявлення, але й форма розвитку і міра розкриття сутнісних сил людини, вона є процесом засвоєння особою національних і загальнолюдських досягнень в методах і формах самореалізації й розпредметнення тієї місії людини, яку вона виконує в різних сферах своєї життєдіяльності. Стрижнем культури є філософська культура, яка як ефір проникає і проявляється в самих різноманітних явищах людської культури.

Філософія здатна стати квінтесенцією всієї духовної культури. Вивчити всі науки, всі предмети неможливо та й не потрібно. Важливим є ідейне ядро, ідея яка проникає наскрізно та об'єднує, інтегрує цілий комплекс наук. Саме це якраз може дати філософія. Курс філософії наповнений глибоким історико-філософським матеріалом та культурно-історичними типами світогляду, з різними напрямками , навіть релігійними, може бути загальнотеоретичною та методологічною основою наукового знання. Навколо цього філософського ядра, буде формуватись збагачена змістовно та теоретично єдина концепція гуманітарної освіти. Набір спеціальних дисциплін може бути різним залежно від профіля вузу, запитів студентів, культурних і національних традицій, але він обов'язково повинен містити культурно-світоглядні дисципліни – етику, естетику, історію світових релігій, право, тощо. Особлива роль повинна належати курсу історії і методології науки, особливо в університетах. Осмислення історії і теорії світової культури, а також сучасного стану своєї вітчизняної культури, її досягнень в усіх сферах людської діяльності, все це має складати ядро будь якої освіти.

Висновки: В освіті XXI століття гуманітарний компонент повинен мати місце у викладанні будь якої дисципліни, отриманні будь якої спеціальності. В змістовному аспекті це - методологічні і світоглядні оцінки, обов'язковий людський (гуманістичний) вимір освіти, що фіксує різні позиції, точки зору, наукові школи в даній галузі знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех В.П., Малик І.В. Технократизм у дискурсі проблем вищої школи:/Монографія/ за ред.. В.П.Беха – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова 2009. – 263 с.
2. Зиммель Г. Избранное. Философия культуры. М.,1995, Т.1. С.475-481